ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 3 | 2021
ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ МАШҒУЛОТЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Б. П. Абдуллаева
Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Мақолада хозирги кунда мактабгача таълим ва бошланғич таълимда жисмоний тарбия машғулотларни ташкил қилишда нималарга эътибор бериш кераклиги хақида айтиб ўтилган. Жисмоний тарбия машғулотларини ташкил этилишида болаларнинг қандай сифатларини ривожлантириш ва болага юклама берилаётганда нималарни ҳисобга олиш зарурлиги ҳақидаги кўрсатмалар таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: ўсиш, жисмоний тайёргарлик, жисмоний сифат, ўйин, юриш, югуриш, саломатлик, ривожланиш, сакраш, креативлик.

ORGANIZING PHYSICAL EDUCATION CLASSES IN PRESCHOOL EDUCATION AND PRIMARY SCHOOLS

B. P. Abdullaeva
Teacher of Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

ABSTRACT

The article describes what to look for today when organizing physical education classes in preschool and primary education. Instructions on what qualities to develop in children when organizing physical education and what to take into account when giving the child a load are analyzed.

Keywords: growth, physical fitness, physical qualities, play, walking, running, health, development, jumping, creativity.

КИРИШ

Жисмоний тарбиянинг таълимий мақсади - бу умумий таълим тажрибасидан келиб чиқадиган натижа.

Айтиш мумкинки, жисмоний тарбиянинг мақсади жисмоний тарбияланган шахсларни етиштиришдир. Бироқ, ушбу тушунчанинг ўзи етарли эмас, чунки у жисмоний жиҳатдан тарбияланган шахснинг яна нималарга эга

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

бўлиши кераклигини англатмайди. Ушбу ўринда таълим мақсадлари ҳисобга олиниши керак. Жисмоний тарбиянинг асосий мақсади ҳар бир болага саломатлик ва соғлом турмуш тарзининг мақбул даражасини эгаллашга кўмаклашиши, шунингдек, жамият ривожи йўлида жисмоний фаол ҳаракат кўникмаларини шакллантиришдан иборат.

Жисмоний тайёргарлик ва саломатлик

Мақсад: Ҳар бир болага саломатлигини мақбул даражада ривожлантириш ва уни ҳаёт давомида сақлаб қолиш учун керакли бўлган билим, кўникма ва малакани эгаллашга ёрдам беришга қаратилган. Аввалларибошланғич жисмоний тарбияга кенг миқёсда кундалик ҳаёт фаолиятини қондириш учун етарли бўлган куч ва қувват сифатида қаралган. Ҳақиқатан ҳам жисмоний ривожланганликни баҳоловчи ўлчовлар бу шахснинг жисмоний сифатларини талаб қилувчи жисмоний машқларни бажара олиш қобилиятидир. Аксарият ҳолатларда жисмоний тайёргарлик ижобий саломатлик даражасини тушуниб етиш ва унга эришиш жараёни деб эмас, балки, шунчаки машғулотларда қатнашиш деб тушунилган.

Ўсиш ва ривожланиш

Мақсад: болаларга ўзларининг жисмоний ўсиши ва ривожланишини яхшилайдиган машғулотларда иштирок этиш имкониятини бериш.

Барча болалар, уларнинг тахминий бўйи, вазни ва умумий қад- қоматни белгилайдиган маълум туғма хусусиятларига эга.

Тўғри овқатланиш, уйқу миқдори, касалликка мойиллик ва ота-онанинг ғамхўрлиги каби атроф-муҳит омиллари ҳам боланинг ўсиши ва ривожланишига таъсир қилади. Бундан ташқари, далиллар шуни кўрсатадики, суякнинг нормал ўсиши ва ривожланиши, шунингдек бириктирувчи ва мушак тўқималари бола ўсаётган даврда етарли ва узлуксиз машқлар олиб борилганда содир бўлади. Мунтазам машқлар, масалан суяк кенглиги ва минераллашувни оширади (Рариск). Шунингдек, жисмоний машқларнинг етарлича берилмаслиги бошқа тана тизимлари ва органларининг ўзаро мутаносибликда меъёрида ўсишини чеклайди.

АДАДБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Юрак томир касалликларининг олдини олишда жисмоний тарбиянинг муҳим рол ўйнашига кўплаб далиллар мавжуд. Юрак касаллиги одатда балоғат ёшида намоён бўлишига қарамай, бу касаллик кўпинча болалик даврида пайдо бўлади. Дарҳақиқат, мутахассис тадқиқотларчилар уч ёшдан кичик

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

болаларнинг аорталарида ёғ излари борлигини аниқлашган (Армстронг ва Брай. 1986). Артерия деворининг ички қопламида ёғли чизиқлар пайдо бўлиши юрак томирлари муаммоларига олиб борадиган биринчи қадамдир. Шундай қилиб, болалик даври юрак-қон томир касалликларига қарши курашни бошлаш учун қулай вақт ҳисобланади. Болаликдан жисмоний кам ҳаракатлилик (фаолиятсизлик) ва нотўғри овқатланиш натижасида коронер юрак хасталиги хавфи ортади. Мунтазам равишда кучли жисмоний фаоллик коронер юрак хасталигининг кам тарқалиши билан боғлиқ эканлиги исботланган. Кўриниб турибдики, мактабгача таълим ва мактаб бошланғич синф жисмоний тарбия дарслари дастури бутун умри давомида соғлом ривожланишига катта таъсир кўрсатади.

Болаларга танани (гавдасини) самарали бошқариш ва фойдали жисмоний кўникмаларни ривожлантириш учун ёрдам беради. Кундалик ҳаётда ишлатиладиган барча ҳаракатлар, масалан, юриш, югуриш, сакраш каби кўникмалар, шунингдек, вазнни бошқариш ҳамда тезлик ва йўналиш ўзгариши билан ҳаракатланиш қобилиятлари ва тушунчалари фойдали жисмоний кўникмалардир. Ушбу кўникмаларнинг баъзилари болаларга жиҳоз, ускуналар устида ёки фазода муаллақ ҳаракатланаётганда ўз таналарини бошқаришда ёрдам бериш учун ишлатилади. Бошқа хил кўникмалар эса, гимнастика, енгил атлетика, спорт ўйинлари каби спорт ва рақс машғулотларида қатнашадиган мураккаб машқ ва ҳаракат шаклларини шакллантириш учун бир ёки бир нечта локомотор ва ҳаракат қобилиятлари билан биргаликда қўлланилади. Ўзлаштириладиган кўникма ва маҳоратнинг моҳияти ва туридан қатъий назар, улар одатда тизимли ўқув дастури орқали ўргатилади.Кординатцион ҳаракатлар, мувозанат ва бармоқларнинг тезкорлиги каби суст ривожланган восита қобилиятлари жисмоний машқлар билан боғлиқ муваффақиятни жиддий равишда чеклайди. Болалар ўзларининг жисмоний сифатларини имкон қадар кўпроқ ривожлантиришлари керак. Атроф-муҳитдаги ташқи омиллар асосий восита сифатларини ривожлантиришга таъсир қилганлиги сабабли, жисмоний тарбия дарслари ҳам жисмоний маҳоратини ошириш ва жисмоний сифатларини ривожлантиришда муҳим рол ўйнайди. Яхши ривожланган жисмоний сифатларга эга бўлган инсон ҳаракат қобилиятларини эгаллашга эҳтиёж сезади.

Самарали жисмоний ҳаракатларнинг, айниқса спорт ва рақс ҳаракатларининг ижобий таъсири жуда кўп. Серҳаракат, чаққон ва жозибали ҳаракатларни намойиш этадиган болалар одатда жисмонан тенгдошлари орасида яққол ажралиб туради. Бундан ташқари футбол, баскетбол ёки сузиш

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

каби спорт фаолият турларида натижа кўрсатган бола одатда кўп йиллар давомида ушбу фаолият билан шуғулланади. Ота- оналар ушбу жисмоний ҳаракатлардан иборат машғулотларни яхши тушунишлари ва фарзандлари соғлигига ижобий таъсирини билишлари керак, чунки инсон одатда ўз қобилиятини ва жисмоний сифатларини намойиш этадиган тадбирларда қатнашиш истагида бўлади.

Мактабгача таълим ташкилоти ва бошланғич синф жисмоний тарбиясининг асосий мақсадларидан бири бу болалар ўзларининг фаол ҳаёт тарзини ривожлантиришларига ўргатишдир. Болалар (Армстронг 1989) "Фаолиятнинг мустақиллиги" ўз руҳий ва жисмоний фаолиятининг мустақиллиги деган тушунчага эга бўлиши керак. Яъни, улар ўқитувчи дарс бергандан кейингина эмас, балки одатдаги ҳаёт тарзининг бир қисми сифатида қабул қилиб фаол бўлишлари керак. Машғулотларида жисмоний тарбия (инструктори) ўқитувчиси болага осон вазифани бериши керак. Ғайратли ва серҳаракат кўпчилик болалар жисмоний тайёргарликнинг юқори даражасига эга бўлишмайди, улар мактабга борганларида жисмоний тарбия дарсларида ва жисмоний машғулотларда ҳаракат қилиш жараёнига кўчиб ўтишларига тўғри келади. Аслида, аксарият болалар ҳали ҳам ўтиришда қийналишади. Бола мактабда ҳар томонлама ўсиб бориши билан бирга табиий қизиқиш ва ташқи таъсирларга берилувчан бўлади.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Олинган маълумотлар шуни кўрсатадики, болаларнинг жисмоний тайёргарлиги ва фаоллиги мактабда ўқиш жараёнида ёмонлашади (сустлашади). Бу ўғил болаларга қараганда қиз болаларда кўпроқ кузатилади. Шубҳасиз, телевизор томоша қилиш, уяли телефон, комьпютер ўйинларини ўйнаш, овқатланиш, ҳаракатсизлик ва мактабдан ташқарида спорт билан шуғулланмаслик ҳамда (репититор) аниқ ва ижтимоий фанларга қўшимча ўзлаштириш соатларига бандлиги таъсир кўрсатувчи рол ўйнайди. Мактаблардаги барча жисмоний тарбия дарслари болани фаол ҳаёт тарзи учун зарур шарт-шароитларни яратадиган муҳит билан таъминлай олмайди. Жисмоний машғулотларда иштирок этиш учун болалар маълум кўникмаларни эгаллашлари керак. Кўникма ва маҳоратсиз муваффақият кам бўлади. Муваффақиятсиз, мотивация кам бўлади. Ҳеч қандай мотивациясиз, қизиқиш бўлмайди ва ҳаракатсизликка мойил муносабат ривожланади. Фаол турмуш тарзини олиб бориш учун фақат ўрганиш етарли эмас. Ўзлаштириш учун

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

зарурий даражадаги жисмоний сифатларни ривожлантириш ва унга эришиш истаги зарур бўлади. Фаол турмуш тарзини қўллаб-қувватлаш учун болани жисмоний жиҳатдан ўргатиш керак. Бундан ташқари, мактабдан ташқаридаги турли таъсирлар мактаб тизими таълимни кучайтириши ва қўллаб-қувватлаши керак. Демак, ота-оналар ва жамоатчиликнинг иштироки, боланинг фаолияти ва ўзлаштиришини рағбатлантиради ҳамда ижобий таъсир қилади.

Ўйиндан завқланиш.

Мақсад: болаларга машғулот давомида мароқли ўйинларни ўйнаш имкониятини бериш.

Завқланишнинг маъноси "ўйин-кулги қилиш" ёки ўйин ўйнаш ва рақсга тушиш ҳаракати билан шуғулланишданда кўпроғини англатади. Ушбу мақсадда фойдаланилган завқланиш боланинг ички туйғуси билан боғлиқ. Боланинг қилаётган ишидан чинакам завқланиши эса кўпинча юқори даражадаги натижаларга эришиш йўлларини излаш мақсадида жисмоний машғулотларга доимий иштирок этишнинг асосий сабабларига айланади. Ўйиндан завқланиш ва қувониши - бу мукаммалликнинг калити -бу барча ўқувчилар эришмоқчи бўлган мақсад демакдир. Шунинг учун мактабгача таълим ташкилотлари ва бошланғич синф жисмоний тарбия дастурида ҳаракатли ўйинларга катта эътибор берилиши керак.

Интеллектуал ўсишни ривожлантириш.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

Мақсад: болаларга интеллектуал қобилиятларини ривожлантиришга ёрдам бериш учун имкониятлар яратиш

Кичик боланинг интеллектуал ўсиши билим ва ғояларни эгаллаш, тартибга солиш ва мулоқот қилиш кўникмаларини белгилайди. Бу ўз фикрлари ва ҳис-туйғуларини ижодий ва турли хил ифода усуллари билан етказиш қобилиятини ўз ичига олади. Жисмоний тарбия дарслари асосан амалий ҳаракатлардан иборат бўлса-да, у сўзлар ва тушунчаларни эгаллашни рағбатлантириши, шунингдек ҳар бир боланинг фикрлаш жараёнини машқ қилдириши керак. Масалан, гимнастика ва рақс машғулотларида, болалар ҳаракатлар кетма-кетлигини режалаштирганда, улар ҳаракат атамалари ва тушунчаларини англаши ва бир қанча ҳаракатларни ақлан жамлаши керак, улар ҳаракат талабларини самарали, хавфсиз ва ижодий ўзлаштирадилар. Шунингдек, ижодий ва ҳамкорликдаги ўйин фаолияти ёш болаларнинг фикрлаш жараёнларини фаол ва яратувчан усуллар билан амалга оширадиган самарали воситани таъминлайди.

Жисмоний машқлар турли математик кўникмалар ва тушунчаларни ўргатиш учун самарали усул сифатида ҳам ишлатилиши мумкин. Ҳаракатли ўйинлардан “Хўп”, “Математик ҳисоблаш” оддий қўшиш, айириш, ўрнатиш ва бошқа кўплаб математик тушунчаларни ўргатишда фойдаланиш мумкин. Гимнастик ҳаракатлар мувозанатни, кучни ёки геометрик шаклларни тушунтиришнинг самарали усули бўлиши мумкин. Жисмоний тарбия математик кўникма ва тушунчаларни самарали ва мароқли тарзда ўргатиш ёки мустаҳкамлаш учун бой фаолият манбаи бўлиши мумкин.

Шахсий ва ижтимоий ривожланиш.

Мақсад: болаларга ижобий шахсий ва ижтимоий ривожланиш имкониятларини бериш.

5-7 ёшидаги болалар ўзлари, ота-оналари ва атрофидаги турли хил таъсир кўрсатган инсонлар ҳақида муайян муносабат ва ҳис-туйғулар билан таълим муассасаси маскани ҳамда мактабга келишади. Жисмоний тарбия шахсий ва ижтимоий ривожланишни бошқариш нуқтаи назаридан самарали муҳитни таъминлайди, унда ҳар бир бола турли хил ижтимоий шароитларда ўзини тутишни ўрганади. Жисмоний тарбия машғулотларида кичик ва катта гуруҳлардаги машғулотлар, масалан ўйинлар, рақслар ва сув ҳавзаларидаги машғулотлар болаларда бағрикенгликни, қатъиятлиликни ривожлантиради. Болалар ушбу турдаги дарсларда иштироки орқали сабр-тоқат, ҳалоллик, ҳалол

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

ўйин ва жамоага содиқлик каби демократик жамиятнинг келажак фуқаролари учун муҳим бўлган тушунчаларни ўргана бошлайдилар.

Ижодий истеъдодлар. (Креатив.)

Мақсад: барча болаларга ўзларининг ижодий истедодларини ривожлантириш имкониятларини бериш.

Замонавий халқ таълими барча жабҳалардаги ижодкорликни ривожлантиришга урғу беради. Аммо ижодкорликни аниқлаш қийин тушунчадир. Рассомлик, ҳайкалтарошлик ёки мусиқий чиқишлар сингари санъат асари ижодийдир, чунки у композицион, ранги ёки шакли жиҳатидан ноёб. Жисмоний тарбияда ижодкорлик бир ҳаракат ёки бир қатор ҳаракатларнинг бажарилиши ҳамда ҳаракатнинг ижрочилик даражаси билан белгиланади.

Мутахассисларнинг фикрига кўра, ижодкорлик бу ўзи ўйлайдиган, ҳис қиладиган, кўрган ва ўзини ифодалайдиган нарсадир (Андревс, Саурборн) Ҳар бир бола креатив бўлиш қобилиятига эга бўлганлиги сабабли, жисмоний тарбия дарслари ҳар бир болага ҳаракат орқали ижодий изланиш ва ифода этиш учун кўплаб имкониятларни тақдим этиши керак

Сифатли жисмоний тарбия дарсларининг самарадорлиги.

Жисмоний тарбиянинг мақсад ва вазифалари сифатли жисмоний тарбия дарслари билан боғлиқ ўқув натижаларини тушунишни таъминлайди. Бу аниқланган натижалар сифатли жисмоний тарбия дарслари билан боғлиқ бошқа профессионал таълим- тарбия гуруҳлари томонидан аниқланган натижаларга ўхшашдир.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

ХУЛОСА

Бошланғич таълимда тобора ривожланиб бораётган (тенденция) қарашлар таълимга интеграциялашган фанлар аро ёндашув орқали янада концептуал ривожланишга интилмоқда (Вернер ва Буртон). Геометрик шакллар, барқарорлик ва ритм каби умумий тушунчалар энди бирон бир предметнинг ёки бошқасининг ягона атамаси эмас. Аксинча, ўқитувчилар битта тушунчани ўргатишда турли хил фанлардан фойдаланадилар. Жисмоний тарбия математика, табиий фанлар, тил ва адабиёт, мусиқа каби фанлардан асосий тушунчаларни ўқитиш учун самарали восита сифатида қаралади. Асосий мақсад шундан иборатки, фан ўқитувчиси ҳам, жисмоний тарбия ўқитувчиси ҳам интеграция жараёнини икки томонлама йўл сифатида кўриб чиқиши керак. Жисмоний тарбия ўқитувчилари учун бошқа фан соҳасидан келиб чиқадиган маълум бир консепцияни қўллаш ва фан ўқитувчилари учун жисмоний тарбия фанидан келиб чиқадиган тушунчаларни мустаҳкамлаш учун имкониятлар мавжуд.

Кенг қамровли тадбирлар дастури ва самарали ўқитиш стратегиялари орқали ёш болалар аста-секин жисмоний хусусиятларини оширадилар ва турли жисмоний фаолият турлари бўйича билим ва кўникмаларни ўрганадилар. Ўйин муҳити орқали бола ўз-ўзини бошқариш ва ҳамкорликдаги хатти-ҳаракатларни ҳам ўрганади.

Бошланғич синф мактаб ўқувчилари жисмоний тарбия дарсида ўйнаган ўйинларида очколар сонини қўшганда, масалан, арифметикани бошқа соҳа орқали ҳам ўрганиш мумкинлигини тушунадилар.

Замонавий таълим фан соҳалари ўртасидаги ўзаро муносабатни тавсифлаш учун интеграция атамасидан фойдаланади. Юқорида айтиб ўтилганидек интеграция ҳар икки фан соҳаси боланинг умумий таълимида ўзига хос ўринга эга бўлган икки томонлама йўлни англатади. Бирор бир фан соҳасидаги консепция ёки маҳоратни бошқа мавзу орқали мустаҳкамлаш ёки ўзлаштириб олиш мумкин бўлса, унда муносабатлар онгли равишда режалаштирилган бўлиши керак.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

Замонавий таълим болаларнинг имкониятларини ривожлантиришга ёрдам беради. Жисмоний тарбия ўқитувчиси сифатида биз мос келадиган фаоллик ва ҳаракат тажрибасини танлаш учун болаларнинг ўсиши ва ривожланиш босқичларини тушунишимиз керак. Масалан, болалик даврида суякларнинг ривожланиши ва ўсиши бўйича кўплаб медицина соҳасида қилинган ишлар суяк тўқимасини нормал ривожланиши учун кунлик жисмоний машқлар зарурлигини аниқ кўрсатиб турибди. Бундай маълумотлар шуни кўрсатадики, мисол учун ҳаддан ташқари оғирликлар билан ёки ёш болалар учун жисмоний қийинчилик туғдирадиган спорт турларида учрайдиган кучли зарбалар деярли ҳар бир бошланғич мактаб ўқувчиси учун зарарли. Бошланғич мактаб ўқувчиларининг ўқитувчилари ва ота-оналари ушбу турдаги фаолиятнинг мумкин бўлган зарари ҳақида хабардор бўлишлари ва жисмоний зўриқишнинг олдини олиш чораларини кўриш керак.

Физиологик ўзгаришлар машғулотлар ёки ўргатиш усулларини танлашнинг ягона сабаби эмас. Боланинг ташқи кўриниши ва диққатини қамраб олувчи психологик ўзгаришлар, шунингдек, тенгдошлари ўртасидаги муносабат ва ижтимоий ўзгаришлар ҳам жисмоний тарбия дарсларига жиддий таъсир кўрсатади.

REFERENCES

1. Farkhod Turdalievich Abdullayev, Bahrom Pulatovich Pardayev The Role of Public Sports and Health Measures in Strengthening Children’s Bodies Academic Research in Educational Sciences (ARES)
2. Abdullaeva B.P. Babaraximova B.P. Pardaev B.P.Using information and communication technologies in teaching process of various primary *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (10), 67-70. Progressive Academic Publishing, UK www.idpublications.org
14.10.2020
3. Abdullaeva B.P. Abdullaeva F.T. Organization Of Swimming Lessons In Preschool Institutions THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS. JULY 2020[TAJSSEI]322ISSN (e):2689-100X DOI**:** https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume02Issue07-42
4. Abdullayeva, B. P., & Babaraximova, B. P. (2020). MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASASIDA FUTBOL DARSLARINI TASHKIL ETISH METODIKASI. Academic Research in Educational Sciences http://ares.uz/jurnallar-sahifasi/ares-vol-1-no-3-2020
5. Jabborova Onakhon Mannapovna. (2019). Psycholocial and pedagogical foundations of the formation of the artistic perception of students in secondary

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00545

schools. European journal of research and reflection in educational sciences, 7(10), 9-14.
6. Jabborova Onakhon Mannapovna, Ismoilova Dilafruz Mukhiddinovna. (2020, may). Optimation of primary education. ACADEMICIA: An international multidisciplinary research journal, 10(5), 1229-1232.
7. Mardonov Sh.K., Jabbarova O.M.. Objectives of the lessons of visual arts in primary school. Academic research in educational sciences, Issue 3, 2020, pp 862-870.
8. Mardonov Shukurullo Kuldashevich, Khujamkulov Umid Negmatovich, Botirova Shakhlo Isomiddinovna, Shermatova Umida Safaevna.The end to educate young people with the spirit of patriotism in the context of globalization. Journal of Critical Reviews, Malaysia, 2020, Vol.7, Issue 12, pp 166-169.
9. Mardonov Shukurullo Kuldashevich, Quttibekova Guljan Tulepbaevna. Structure and Mechanisms of Action of The Educational Cluster. International journal of Psychosocial Rehabilitation, United Kingdom, 2020, Issue 07, pp. 8104-8111.
10. Jabborova Onakhon Mannapovna, Jumanova Fotima Uralovna, Mahkamova Shohida Rahmatullayevna. (2020). Formation of artistic perception of future teachers. International journal of pssycological and rehabilitation, 24(4), 4087-4095.
11. Mamadaliev K.R., Jabborova O.M., Umarova Z.A., Abdullaeva B.P. Creation of a New Generation of Teaching Literature - A Requirement of Modernity // SCOPUS *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, Vol. 24, Special Issue 1, 2020.